

การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนำร่อง
ในโครงการนำร่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

นายจรศักดิ์ โสรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2192-3

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF THE FIRST PILOT SCHOOL
IN THE SCHOOL - BASED MANAGEMENT PILOT PROJECT

Mr. Kajornsak Sorin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration
Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2192-3

ขจรศักดิ์ โสรินทร์ : การศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนำร่องในโครงการนำร่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF THE FIRST PILOT SCHOOL IN THE SCHOOL - BASED MANAGEMENT PILOT PROJECT). อ. ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์, 312 หน้า. ISBN 974-53-2192-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนแรกเริ่มนำร่องในโครงการนำร่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประชากรเป็น ผู้บริหาร 27 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 8 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู อาจารย์ 240 คน รวม 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

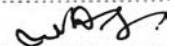
1. การบริหารวิชาการ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา มีการสร้างความตระหนักให้ครูเพื่อให้เกิดการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคณะกรรมการเพื่อดำเนินการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน มีการสร้างความตระหนักและพัฒนาครูให้มีความรู้และมีทักษะการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ พร้อมกับประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และมีการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดสถานศึกษา โดยพบปัญหา ขาดการติดตามประเมินผล ครูต้องสอนหลายวิชาการะงานมาก ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

2. การบริหารงบประมาณ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนงบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นของงาน/โครงการ โดยการจัดสรรมีทั้งลักษณะแยกตามรายการและลักษณะเงินรวม มีบุคลากรรับผิดชอบโดยตรงในการเบิกจ่ายงบประมาณตามระบบบัญชีรับฟังจ่าย มีบัญชีเงินสด และมีการตรวจการรับจ่ายประจำวันและทุกสิ้นเดือน มีการจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่าย มีการณรงค์ส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาและมียกย่องผู้เรียนเพื่อการศึกษา โดยพบปัญหา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผล บัญชีวัสดุ ทะเบียนครุภัณฑ์ไม่เป็นปัจจุบัน

3. การบริหารบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนกำลังคน ตลอดจนจัดการประชุมเพื่อชี้แจงการวางแผนกำลังคนให้บุคลากรรับทราบ มีการจัดทำและชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินที่ชัดเจน มีการเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณของครู โดยยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประเมินคุณภาพครูและบุคลากรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู พบปัญหา ขาดแคลนอัตรากำลังในบางสาขาวิชา เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน บุคลากรไม่ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบวิชาชีพ

4. การบริหารทั่วไป โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคคล/คณะกรรมการเพื่อดำเนินการศึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา มีการบูรณาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาโดยจัดให้นักเรียนร่วมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีงานกิจการพิเศษตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และมาตรฐานการศึกษาให้แก่ครูและบุคลากร มีการแต่งตั้งผู้บริหาร/ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดวิชาเป็นอนุกรรมการรับผิดชอบการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยพบปัญหา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนกลยุทธ์ ขาดความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรขาดความชำนาญในการกำหนดนโยบาย ขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

448 36735 27 : MAJOR EDUCATION ADMINISTRATION

KEY WORD : STATE AND PROBLEMS /ADMINISTRATION / SCHOOL - BASED MANAGEMENT

KAJORNSAK SORIN : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF THE FIRST PILOT SCHOOL IN THE SCHOOL - BASED MANAGEMENT PILOT PROJECT. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. EKACHAI KEESOOKPUN, 312 pp. ISBN 974-53-2192-3

This research aimed to study the state and problems of the first pilot schools in the school-based management pilot project. The supporting basis of this research stemmed from the first 8 pilot schools. The sampled population consisted of 240 school teachers, 8 chairperson of the school committees, and 27 school administrators. The research was based on a variety of instruments, namely structured-interview forms, questionnaires, and content-analysis forms. The data were subsequently analyzed for their frequency distributions and percentages.

The findings are summarized as follows:

1. Academic Affairs Administration: The schools appointed boards of committees for curricula development. The teachers were made to be aware of and facilitate student-centered, learning environment. The committees were also set up to manage placement tests and student transfers. School teachers were trained to improve skills in educational technologies and instructional aids development. The institutions were developed to transform into learning center as well as coordinate with outside communities to permit learning networking. There were attempts to involve communities to promote understanding from the public. The key problem areas found from this research are the lack of performance monitoring and control, job overloading, inadequate supporting budgets, and lack of cooperation among educational institutes and public communities.

2. Budget Management: The schools appointed boards of committees for strategic and budget planning. The budgets were allocated according to the needs of requested projects. There are two categories of allotment, which are itemized and total allotments. There were dedicated personnel whose jobs were to manage account payables and receivables, cash inflows and outflows, and purchasing and procurement according to the PM Office's regulations. There was a committee to track and trace budget spending. There were campaigns to promote investments that are education-related as well as funding for educational loans. The key problem areas identified are lack of knowledge and understanding, lack of systematic means to track and monitor performances, and outdated inventory systems.

3. Personnel Administration: The schools planned their human resources and held meetings to inform their personnel regarding their plans. There were distinct criteria and solid evaluation procedures. There also were programs to instill disciplines and etiquettes by recognizing and rewarding outstanding personnel as well as programs to assess the quality of teachers and other personnel. The key problem areas found are insufficient number of personnel in certain fields, hazy performance appraisal criteria, and lack of fairness in performing their jobs.

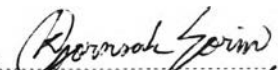
4. General Administration: The schools appointed boards of committees to initiate and develop information systems. Religious and cultural studies were also integrated in the school programs by encouraging students' participation in the local and regional religious and cultural activities. There were special programs to accommodate urgent policies of the government. There also were activities to promote the quality of education by improving the overall understanding of the objectives, vision, and educational standards of the school teachers and others. There were appointments of executives, academic affairs executive assistants, and chiefs of academic to be responsible for their respective lines of duties as well as the monitoring of performances. The key problems found are lack of knowledge and understanding in the development and implementation of strategic plans, lack of cooperation from outside communities, lack of expertise in drafting policies, and inconsistency of internal supervision.

Department..... Educational Policy, Management, and Leadership

Field of study..... Educational Administration.....

Academic year 2004.....

Student's signature

Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำให้ข้อคิดเห็นและตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ นายนคร ตั้งคะพิภพ ดร.ศิริก วรณเสียร และดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำในการทำเครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนเมืองกระบี่ อ.เมือง โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม อ.ปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย อ.เมือง โรงเรียนวิมลโนทัยพายัพ อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” อ.บ้านนา โรงเรียนปิยชาติพัฒนา อ.เมือง จังหวัดนครนายก โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อ.โชคชัย โรงเรียนหนองงูเหลือมพิทยาคม อ.เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ศูนย์บรรณสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณณัฐนันท์ เพียงกระโทก คุณวิรัช ภู่เล็ก คุณสิริรัตน์ จิวโสม คุณเข้มซ้อย ไตรรัตน์ คุณสมพร คุณสมพิศ คุณศิริพร พงษ์พิศ เพื่อน ๆ พี่ และน้องชาวบริหารการศึกษาทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุมิตร คุณแม่บรรทม โสรินทร์ คุณน้ำชวนชม เนื่องทอง คุณนิสากร โสรินทร์ คุณโสภิตา วิชัยดิษฐ์ และผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนท่าแร่วิทยาทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

หากงานวิจัยนี้ได้ก่อเกิดประโยชน์แก่วงการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณความดีนี้เป็นเครื่องบูชาแต่บิดามารดา บุรพจารย์ของผู้วิจัย และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลงานวิจัย	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การบริหารการศึกษา.....	14
การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	16
การบริหารสถานศึกษา	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	83
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87

บทที่	ช หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	214
สรุปผลการวิจัย.....	215
อภิปรายผลการวิจัย.....	229
ข้อเสนอแนะ.....	258
รายการอ้างอิง.....	261
ภาคผนวก.....	271
ภาคผนวก ก โครงการนำร่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	272
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	277
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	312

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร โรงเรียน.....	90
2 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครู อาจารย์.....	92
3 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของประธานคณะกรรมการสถานศึกษา.....	94
4 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการจากการสัมภาษณ์.....	97
5 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณจากการสัมภาษณ์.....	102
6 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารบุคคลจากการสัมภาษณ์.....	107
7 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารทั่วไปจากการสัมภาษณ์.....	111
8 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารวิชาการจากการสัมภาษณ์.....	115
9 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณจากการสัมภาษณ์.....	120
10 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคคลจากการสัมภาษณ์.....	124
11 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารทั่วไปจากการสัมภาษณ์.....	127
12 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	133
13 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณจากแบบสอบถามของครู อาจารย์	138
14 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารบุคคลจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	143
15 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารทั่วไปจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	147
16 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารวิชาการจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	151
17 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณจากแบบสอบถามของครู อาจารย์	156
18 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคคลจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	160
19 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารทั่วไปจากแบบสอบถามของครู อาจารย์.....	164
20 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	171
21 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	176
22 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารบุคคลจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	182
23 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารทั่วไปจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	186

ตารางที่	หน้า
24 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารวิชาการจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	192
25 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	197
26 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคคลจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	201
27 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาการบริหารทั่วไปจากแบบสอบถามของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา	205
28 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับสภาพการบริหารทั่วไป 3 พันธกิจจากการศึกษาเอกสาร	212